

Nemzetpolitikai összefoglaló

2015. 18. hét

MINISZTERELNÖKSÉG
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKÁRSÁG

NPKI | NEMZETPOLITIKAI
KUTATÓINTÉZET

Wetzel: „nincs értelme a barátságos képeknek, ha nem őszinte a viszony”

Csak a nyílt és őszinte román-magyar párbeszédnek látja értelmét Wetzel Tamás nemzetpolitikáért felelős helyettes államtitkár. Wetzel Magyarország csíkszeredai főkonzulátusán meghirdetett sajtóbeszélgetés előtt adott nyilatkozatában az évek óta szünetelő magas szintű román-magyar párbeszéd kapcsán kijelentette, Magyarország érdekelt a nyílt és őszinte párbeszédben. A legégetőbb kérdések között a református egyháznak korábban visszaszolgáltatót Székely Mikó kollégium visszaállamosítását, a magyar himnusz éneklése és a székely zászló, a MOGYE, illetve a kétnyelvű utcanévtáblák elleni hatósági fellépéseket említette. „Nem látom értelmét, hogy barátságos fotók készüljenek egy közös kormányülésről, ha annak nincsen megfogható eredménye az erdélyi magyarság számára is” - jelentette ki Wetzel Tamás. A helyettes államtitkár nyomatékosította, a magyar kormány támogatja az erdélyi magyarságot és a magyar közösség intézményeit. Cáfolta, hogy a magyar kormány külgazdasági céljai háttérbe szorították volna a nemzetpolitikát. „A kettő egyáltalán nincsen ellentétben, az egyik nem oltja ki a másikat, hiszen a szomszédságpolitika elsősorban nemzetpolitikáról szól” - jelentette ki Wetzel Tamás. A helyettes államtitkár elmondta, eddig mintegy 720 ezren kérték egyszerűsített honosítással a magyar állampolgárságot, és az igénylők kétharmada erdélyi magyar. Megjegyezte, a folyamat beindítása utáni első három évben a határon túli magyarok legmobilisabb, legelkötelezettebb rétege igényelte a magyar okmányokat. Most az a cél, hogy a kis településeken élő kevésbé mobilis magyaroknak is megteremtsék erre a lehetőséget. Ezért kötöttek az EMNT mellett az RMDSZ-szel is szerződést arról, hogy a szövetség segítséget nyújt a honosítási folyamatban.

Dicséri a román kisebbségpolitikát a Velencei Bizottság

A Velencei Bizottság pozitív és építő jellegű megközelítést tapasztal Románia részéről a kisebbségvédelemben – jelentette ki Gianni Buquicchio, a testület elnöke azon a kolozsvári konferencián, amelyet a román kisebbségvédelmi modellről szerveztek. A kolozsvári konferenciát a külügyminisztérium és a kolozsvári Babes-Bolyai Tudományegyetem (BBTE) szervezte abból az alkalomból, hogy húsz évvel ezelőtt Románia elsőként ratifikálta az Európa Tanács (ET) által kidolgozott Kisebbségvédelmi Keretegyezményt. A konferencia megnyitása után Gianni Buquicchiót a kolozsvári egyetem díszdoktorává avatták. Az ET konzultatív szervét vezető jogász előadásában kijelentette, a Velencei Bizottságnak nem feladata, hogy monitorozza az országok kisebbségvédelmét, de azt tapasztalja, hogy a román hatóságok kiemelten figyelnek a kisebbségvédelmi keretegyezmény és más alkalmazható normák betartására. Azt is megemlítette, hogy Románia kezdeményezően járult hozzá a Velencei Bizottság általános kisebbségvédelmi jelentéseinek elkészítéséhez. Bogdan Aureescu román külügyminiszter kijelentette, a román

modell nem tökéletes, állandó javításra szorul, de jobb megoldást nyújt a kisebbségvédelemre, mint más modellek. Aurescu előadásában kiemelte, csak a kultúrák párbeszéde vezethet el a társadalom fejlődéséhez. Úgy vélte, a magukat elszigetelő kultúrák nem képesek fejlődni, így az etnikai alapú területi autonómia sem lehet jó megoldás a kisebbségvédelemben. Elmondta, Románia kialakította saját kisebbségvédelmi modelljét, amelynek alapja a kisebbségek bevonása a politikai döntéshozatalba. A konferencián hívatlanul vett részt Izsák Balázs, a Székely Nemzeti Tanács (SZNT) elnöke, aki a megnyitóbeszéd után a sajtónak adott nyilatkozatában úgy vélekedett: Románia tulajdonképpen azt ünnepli, hogy húsz éve folyamatosan megszegi a kisebbségvédelmi keretegyezmény előírásait. Elmondta, alig van olyan előírása az egyezménynek, amelyet Románia folyamatosan ne sértene meg, a legsúlyosabbnak pedig a Ponta-kormány régiósítási tervét tartotta. Kijelentette: a terv ellentétes azzal az előírással, amely tiltja a nemzetiségi arányok megváltoztatását a közigazgatási határok átrajzolásával.

Kelemen Hunor szövetségi elnök levélben fordult Gianni Buquicchiohoz, a Velencei Bizottság elnökéhez, amelyben ismertette a romániai nemzeti kisebbségi jogok terén észlelt visszasságokat. A Velencei Bizottság elnökének írt levelében Kelemen Hunor elsősorban leszögezi: a romániai magyarok jelentik a legnagyobb nemzeti közösséget az országban, sőt az Európai Unióban is, ennek ellenére képviselőjük nem kapott meghívást erre a fórumra. További fontos intézményeket elfelejtettek meghívni a szervezők, mint például a Romániai Nemzeti Kisebbségkutató Intézetet. „Úgy véljük, ez a hozzáállás teljes mértékben sértő és antidemokratikus, és nagyon komolyan megkérdőjelezi a romániai kormányzat elkötelezettségét a nemzeti közösségekkel folytatott párbeszéd és együttműködés terén. Határozott álláspontunk, hogy nem az államnak kell eldöntenie, és elmondania azt, hogy Románia modellértékű kisebbségpolitikát folytat, hanem a kisebbségi szervezeteknek kell meghatározniuk a saját sorsukat érintő intézkedések milyenségét” – fogalmaz az RMDSZ elnöke levelében. Kelemen Hunor kihangsúlyozza: fontosnak tartja azt, hogy az Európai Unió egyik legfontosabb intézménye ne csak kirakatkonferenciákon értesüljön a nemzeti kisebbségek helyzetéről, hanem a kisebbségi szervezetektől is kapjon tájékoztatást. Éppen ezért levelében 14 pontban foglalja össze a nemzeti kisebbségeket ért jogsértéseket, illetve a vonatkozó jogszabályok betartását mutató jelenlegi helyzetet. Kelemen Hunor levele végén leszögezi, az állam és a nemzeti kisebbségek közti kapcsolatban a párbeszédnek, a jóhiszeműségnek és a bizalomnak kell érvényesülnie, nem úgy, mint a kolozsvári konferencián, ahol a román állam egyszerűen nemlétezőnek tüntette fel a romániai magyar kisebbséget.

Kelemen Strasbourgan: még az is megtörténhet, hogy elveszik megszerzett jogainkat

Az erdélyi magyar közösség aktuális kérdéseit, ezen belül az egyházi ingatlanok visszaszolgáltatásának problémáit vitatták meg a Gál Kinga Fideszes EP-képviselő által

vezetett Kisebbségi Munkacsoport. A soros strasbourgi ülésen az RMDSZ EP-képviselőinek kezdeményezésére Kelemen Hunor, az RMDSZ elnöke volt az ülés vendége, aki a Mikó-ügyben tapasztalt visszaélésekről adott részletes tájékoztatást. Kelemen Hunor részletesen összefoglalta az erdélyi magyar közösség helyzetének alakulását a rendszerváltást követően megállapítva, hogy „ha nem vagyunk résen, még az is megtörténhet, hogy elveszük megszerzett jogokat”. A Mikó-ügy kapcsán elmondta, hogy „perverz megoldás bírósági eljárással visszavenni egyházi ingatlanokat, ez ugyanis veszélyes precedenst teremhet”. Ismertette, hogy a romániai református egyház az Európai Emberi Jogi Bírósághoz fordul a tulajdonjog megsértése miatt. A vita során elhangzott, hogy a csatlakozási folyamat alatt vállalt kötelezettségeket számos tagállam, köztük Románia sem tartatja be, különösen nem a kisebbségvédelem területén. Éppen ezért fontos a következetes monitoring a kisebbségi jogok területén, hiszen az unióban nem elfogadható, hogy első- és másodosztályú tagállamok, illetve nemzeti közösségek legyenek. A Kisebbségügyi Munkacsoport tagjai elhatározták, hogy írásbeli kérdéssel fordulnak az Európai Bizottsághoz az ügyben.

Szakképzés éve: Karváról elindult a Kárpát-medencei körút

Potápi Árpád János a Miniszterelnökség nemzetpolitikáért felelős államtitkára április 30-án Karváról útjára indította a 2015 a külhoni magyar szakképzés éve Kárpát-medencei körútját. Potápi Árpád János elmondta a szülőföldön való boldogulást az szolgálhatja a legjobban, ha az emberek olyan szakmát tanulhatnak, amellyel képesek biztosítani a megélhetést családjaik számára. „Rá kell irányítanunk a figyelmet arra, hogy mindenhol szükség van magyar szakképzésre. Ahol nincsenek ilyen szakiskolák, ott létre kell ezeket hozni, ahol vannak, ott fejleszteni kell” – mondta. A szakképzés évéhez kapcsolódó körút során a szakképző intézmények diákjai inspirációs tréningeken vehetnek részt. A tréningek 20-25 fős párhuzamos csoportokban, 180 perces időkeretben valósulnak meg. A tréningek tematikája a tehetség felismerését, az innovatív gondolkodást, a csoportos alkotás képességeit, valamint a vállalkozói készségeket fejlesztik. A program 13 szakképző intézménybe látogat el, ahol 100-100 diák vehet részt tréningeinken.

Petíció a magyar nyelv oktatásáért

Petíció indult a magyar anyanyelvi írás-olvasás oktatásáért. Az aláírásgyűjtés a civilek kezdeményezésére az oktatási minisztérium által jóváhagyott kerettanterv megváltoztatása érdekében folyik, amelynek értelmében szeptembertől csökkentett óraszámokban kellene tanítani az alsó tagozatos magyar iskolákban a magyar nyelvet, az írást, olvasást. Az oktatási minisztérium szeptembertől a magyar alapiskolák elsős osztályaiban mindössze

heti öt írás-olvasás órát irányoz elő, miközben a szlovák elsősöknek kilencet. Nem jobb a helyzet a második, a harmadik és a negyedik évfolyamokban sem: míg ugyanis egy magyar másodikosnak hat, a harmadikos és a negyedikes diáknak öt, addig a szlovák alsó tagozatos tanulóknak nyolc, illetve hét-hét anyanyelvi órát ír elő a minisztérium. A petíciót Fibi Sándor, Vojtek Katalin és Filip Zacher indították. Úgy vélik, nem helyes, hogy a szlovák oktatási minisztérium releváns felmérések és vizsgálatok nélkül döntött arról, hogy a magyar oktatási nyelvű iskolák elsőseinek szeptembertől elég lesz heti 5 óra is arra, hogy megtanuljanak írni és olvasni. Mint azt kifejezték, a szlovák gyerekeknek ugyanerre heti 9 órájuk van, a cseheknek szintén, a magyarországi diákoknak 8, a németeknek 7, a franciáknak 10. A kezdeményezéshez csatlakozott a Csemadok, a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége, valamint a Magyar Közösség Pártja (MKP) is. Az MKP, mely közleménye szerint „mindig prioritásként tekintett az anyanyelven történő oktatásra”, kezdeményezte, hogy május 4-én egy széleskörű szakmai egyeztetésre kerüljön sor a felvidéki magyar oktatásügy kérdéseiről. A párt a megbeszélésre meghívta a Comenius Pedagógiai Intézet, a Csemadok, a Szlovákiai Magyar Kerekasztal, a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége, a Szlovákiai Magyar Szülők Szövetsége, valamint a Most-Híd képviselőit.

A VMSZ gazdaságélénkítő programja

Két évig dolgozott számos szakértő és politikus a Vajdasági Magyar Szövetség gazdaságélénkítési programján. Pásztor István pártelnök szerint kapaszkodókat kell nyújtani a vajdasági magyar közösségnek a szülőföldön maradáshoz és a boldoguláshoz. „Meg tudjuk erősíteni a létező vállalkozásainkat, az egyéni gazdaságoktól egészen a mi kategóriáinkat figyelembe véve jelentősebb, nagyobb vállalkozásokig. Odáig tudunk eljutni, hogy munkahelyeket tudunk teremteni ezekben a vállalkozásokban, odáig tudunk eljutni, hogy ezekben a vállalkozásoknak a piacra jutási érvényesülési lehetőségeit tudjuk elősegíteni.” A Magyar Nemzeti Tanácsról szólva Pásztor István elmondta, hogy a VMSZ-nek nagy felelőssége van a testület működésében, mivel a 35-ből 31 mandátummal rendelkező Magyar Összefogás lista a párt támogatásával érte el a kimagasló eredményt. „Ha volt egy mozgósító kampányunk a választásokban, egy programmal, amit föl vállaltunk és mögé álltunk, akkor nem lehet mindegy a számunkra, hogy mi lesz az oktatásban, a művelődésben, a tájékoztatásban. Létre tudjuk-e hozni Szabadkán az önálló médiaházat, fel tudjuk-e újítani az épített örökségnek az épületeit, tudunk-e új tartalmat vinni azokban az elemi és középiskolákba, amiknek az alapítói jogát átvettük, tovább tudjuk-e vinni azt az építkezést, amit az előző négy éves MNT elkezdett? A VMSZ 2007-es megújulását a pártelnök szerint éppen annak köszönheti, hogy munkájába bevonta az egyházakat, a civileket és az értelmiségieket. Továbbra is nyitottak az építő jellegű párbeszédre. „Erre én nyitott vagyok, illetve azt szeretném, ha a VMSZ nyitott lenne. Az a kérdés, hogy ebben ki

milyen szándékkal kíván szerepet vállalni és részt venni. Akik jó szándékkal, korrekt módon, a becsületesség elve alapján ebben rész kívánnak venni, azoknak ott a helye és azokat szívesen fogadjuk partnerként, mint ahogy ezt eddig is tettük.” Pásztor István jó döntésnek ítélte meg, hogy 2014-ben a Vajdasági Magyar Szövetség csatlakozott a köztársasági parlamenti többséghez, emiatt közvetlen befolyással is rendelkezhet a közösséget érintő kérdésekben. Elmondása szerint fontos, hogy a VMSZ jelen van a közösség szempontjából fontos ügyek döntési mechanizmusában.

Május 31-én tartják a kisebbségi önkormányzati választásokat

A horvát kormány május 31-ére írta ki a kisebbségi tanácsi (önkormányzati) választásokat Horvátországban. A tanácsadó testületeket a 2002-ben meghozott kisebbségi alkotmányerejű törvény szerint választják meg, immár negyedik alkalommal. Ami a magyar kisebbséget illeti, az idén összesen 11 megyei szintű önkormányzatot vagy képviselőt-ombudsmant, négy városi szintű önkormányzatot, öt városban kisebbségi képviselőt választhatnak. A járások esetében kilencben van joguk testületet választani, négyben pedig kisebbségi képviselőjük lehet. Jankovics Róbert, a HMDK ügyvezető elnöke a jelenlegi és a 2011-es választási kiírást elemezve elmondta, egyértelmű, hogy a legnagyobb „nyertesek” a horvátországi bosnyákok, romák és albánok, akik együttesen több mint 30 új önkormányzatot hozhatnak létre országszerte. „A horvátországi magyarsághoz leginkább hasonlítható kisebbségek közül a csehek és a szlovénok vesztek el 1-1 önkormányzatot, a németek és a szlovákok viszont „jobban jártak” most, mint 2011-ben, hisz egy-egy új önkormányzatot is létrehozhatnak a már meglévők mellett” – fejtette ki Jankovics. A horvátországi magyarsággal kapcsolatban elmondta, sajnos egyike a leggyorsabban fogyó nemzetiségeknek, ez abból is látszik, hogy kilenc önkormányzatban „csökkent” a választójoga. Jankovics Róbert kiemelte, hogy 2011-ben még négy 25 tagú megyei magyar önkormányzatot és nyolc megyei kisebbségi képviselőt választhattak. „Tudatában vagyunk magyarságunk nagyarányú csökkenésének. Különösen vonatkozik ez a városokra, ahol a legnagyobb a veszteségünk. Ami a megyéket illeti, a legsajnálatosabb Nyugat-Szlavónia egyes régióinak a jelentős gyengülése, ahol három helyen is – minden bizonnyal tartósan – elvesztettük a választott képviselőhöz való jogot, és egy városban a 15 tagú önkormányzat helyett most már csak ombudsmant választhatunk. Azt viszont elmondhatom, hogy a HMDK minden rendelkezésére álló eszköz bevetésével a jövőben is mindent megtesz azért, hogy lassítsa a megállíthatatlannak tűnő asszimilációt, és hogy intézményeink erősítésén keresztül megőrizzük identitásunkat” – szögezte le Jankovics Róbert.

Gazdasági alap is kell a magyar identitás megőrzéséhez

A magyar identitás erősödéséhez gazdaságilag is támogatni kell a magyar közösségeket szülőföldjükön - mondta Potápi Árpád János nemzetpolitikáért felelős államtitkár a bécsi nagykövetségen tartott előadásán. Az államtitkár úgy fogalmazott: a gazdasági fejlődést a megfelelően szakképzett munkaerővel tudják elérni, ezért fontos, hogy a határon túli magyar intézményekben elősegítsék a képzést. Potápi elmondta: az uniós gondolkodás nem tesz különbséget az őshonos nemzeti közösségek és az újonnan bevándorolt, alapvetően nem európai származású közösségek között. Úgy vélte, emiatt a magyar nemzetpolitikának az elsődleges feladata, hogy uniós szinten szétválassza ezt a két fogalmat. Az államtitkár kérdésre válaszolva kitért arra is, hogy a gazdasági nehézségek miatt a legnehezebb a kárpátaljai magyarságnak, ezért anyagi támogatásukban fontos szerepe van a magyar kormánynak. Elmondta továbbá: ausztriai magyarok körében más típusú nehézségek vannak, itt elsősorban az asszimilációval kell megküzdeni. Az államtitkár beszélt arról is, hogy általános jelenség a Kárpát-medencében az is, hogy sokszor a magyar közösségek nem ismerik, milyen jogaik vannak az adott országban, emiatt nem is tudják igénybe venni azokat.

